

Pikse litaania ehk Las kallab

Ain Kallis, ilmainimene, 2. juuli 2004

Ei mingit kahtlust – ilmataat on enam jalgpalli- kui kultuurihuviline. Portugali saadab ta päikesepaistet ja kuuma rohkem kui vaja, Eestis aga peavad laulu- ja tantsufännid külmetama ning mõtlema kummikutele ning soojale aluspesule. Kesksuvel!

Pidude korraldajad murravad aga igal aastal muudkui päid ja küsitlevad klimatoloog: milline nädal peaks tulema kuivem-soojem – et üritused päris untsu ei läheks. Ja väga sageli on sihuke tunne, et too taevane IT-mees kuulab nõuandeid pealt ning keerab kraane kinni või valla just nõuandeile vastupidiselt.

Eelsoojendus

Võtame näiteks kas või viimased aastad. Neli aastat tagasi jaanikuu algul pidid Senegali pillimehed Tartu lauluväljakul elu eest trumme taguma, et sooja saada – öösiti oli maa hallast valge. Kuu keskel kannatasid lauljad-tantsijad nii Tallinnas kui ka Helsingis – õhusoe ei tahtnud ka keskpäeval kuidagi üle 14 kraadi tõusta.

2001. aasta juunis sadas meie suvepealinnas Kiri te Kanawa kontserdi ajal kõvasti külma vihma. Ilmataat arvas ilmselt, kui Uus-Meremaal on südatalv, peaks ka sealt pärit külalisele midagi ajakohast pakkuma.

Ja muusikalid! Hale oli vaadata lõgistavate hammastega poolpaljaid egiptlasi, nuubialasi ning juute laulmas Eesti sageli jahedail suveõhtuil. «Nii võib ju ristil surnuks külmuda!» kommenteeris kümnekond päeva tagasi oma elamusi Tartus J. Chr. Superstar.

Ka grillfeste, merepäevi ja summereid ähvardavad sageli ilmsed, s.t. ilmast tingitud pankrotid. 2000. aastal soovitasin õllesummeri asemel korraldada hoopis tee- või kohvisummer. Kuigi, jah – olid ajad, kui Moskvast müüdi talviti tänavail sooja õlut...

Töösturid teeksid vast mõnuga ka viinasummeri. Laule, lauljaid ja sumisejaid jätkuks küll. Sest saaks ka kena Eesti kaubamärgi. Väike lüüriline kõrvalepõige – olen näinud ujulal silti: «Eelsoojendusega ujula. Soojenduseks pits viina!»

Sadu-pidu

On öeldud, et laulupäevad nagu jaanipäevadki ei saa läbi vihmata. Vale puha. Mõlemad peod saavad näha kõiksugu ilma. Uno Uiga: «Ilm pole kunagi laulupidu ära rikkunud, võib-olla ainult natuke seganud. Ka esimesel üldlaulupeol sadas ladinal, nii et isegi Jakob Hurda kõne jäi pooleli, sest vihm ajas tindi paberil laiali, aga laulu mõte sest ajast on jäänud» (Tartu PM, 30.06.04).

Andres Tarand on kogumikus «Inimene ja ilm» teinud statistikat laulupidude kohta. Nähtavasti kõige kuumem pidu toimus kaugel 1891. aastal, kui 20. juunil oli Tartus varjus 28,6C°, teisel päeval lauldi küll juba kraadi võrra jahedamas. Jube külm ilm sattus aga 1933. aasta laulupeo viimasele päevale, kui kraadiklaas näitas peaaegu kogu aeg vaid kümme soojapügalat!

Vihma on sadanud vähem kui pooltel laulupäevadel. Laulupidude veteranidele on eluks ajaks meelde jäänud 1960. aasta peo esimese päeva paduvihm – 24,8 mm, teisel päeval lisandus veel 19 mm.

Äikest on registreeritud peoliste peade kohal vähemalt neljal korral. (Väike soovitus: esinejail võiks alati varuks olla ilmale vastav muusikapala – näiteks äikese ajaks Tormise «Pikse litaania»! Ühendkoorid aga võtku repertuaari «Las kallab!», solistik Vello Orumets.)

Ilusamad lauluilmad olid 1947., 1965. ja 1969. aastal – soojad (25 kuni 26 kraadi) ja päikeselised.

Andres Tarandi hinnangul võiks kõige ebameeldivama ilmaga laulupeoks pidada aga Tallinna oma 1938. aastal, kui kogu aeg tibutas vihma ning ka õhk oli kaunis vilu.

Aga millal on ilm lauljate esinemisrõõmu rikkunud?